

OROZKOKO UDAL FUNTSAREN ISAD

Identifikazio-arloa

Erreferentziazko kodea	ES 48020 AHFB/BFHA U48075
Titulua	Orozkoko Udal Artxiboa
Data(k)	1519 – 1956
Deskribapen maila	Funtsa
Deskribapen-unitatearen bolumena eta euskarria	<ul style="list-style-type: none"> – Metro linealak: 9,20 m/l – Kaxak: 46 – Liburuak: 34 – Espediente-kopurua: 1.098 Papera.

Testuinguru arloa

Ekoizlearen izena	Orozkoko Udala
Instituzio historia	<p>Orozko Nerbioi – Ibaizabal Bizkaiko eskualdean dago, eta Bilboko barruti judizialekoa da.</p> <p>Haranean, Urratxa, Astapekatu eta Urkunatxako kobetan, babarrun epipaleolitikoak eta eneolitikoak aurkitu dira. Goi Erdi Aroan, bilakaera Bizkaia nuklearraren atzetik zetorrenetik bereizi zen, eta Aiarako etxearen jaurerriaren azpian amaitu.</p> <p>Orozko Altubeko mendatetik itsasertzera doan bidean dago, eta Behe Erdi Aroan, ahaide nagusiek portu horretan finkatu nahi izan zuten beren jabaria. Aiaraldearen eta Abendañoren, Legizamonen edo Sodupe haraneko senideen artean liskarrak egoteaz gain, haraneko leinuen eta Aiarako etxearen artean ere liskarrak izan ziren.</p>

Instituzio historia	<p>Erkidegoen Gerran, Aguraingo kondea erreboltairen alde agertu zen, eta, ondorioz, Kondera eraman eta Korora itzuli zuten. Egoera horrek urte gutxi batzuk baino ez zituen iraun, berriz ere Aiarako Jaurerriari itzuli baitziztaion. Haranak, beraz, familia horren aurkako prozesu luzeari ekin zion, bere errege-izaera aldarrikatzeko. Auziak bi mende eta erdi iraun zuen, Orozkoren aldeko epaia eman zen arte. Behin hori eginda, Bizkaiko Jaurerrian sartzea eragozten zion zailtasun bakarra desagertu egin zen, eta Orozko 1785eko apirilaren 2an batu zen behin betiko.</p> <p>Bere ekonomiak landa-oinarria izan du, baina beti Gorbeia mendigunearekin lotuta. Artzaintzarako erabiltzen da, eta hasieran altuak ziren populazioak ditu (Urigoiti, Zalao, Gallartu, Albizua, Arrugaeta, Zendegi, Mantzarraga, Orrotegi, Arbaiza, Urrexola, Pagazaurtundua, Aiasatza, eta abar), baso- eta energia- aprobetxamendurako (landare-ikatzegia egitea eta uraren indarra burdinoletan erabiltzea XIII. mendetik), baita izotzerako ere. Itxinako, Usategietako eta Solobarriko izoztegiak, Adaron, XVII. mendetik XX. mendera bitartean eman zioten izotza Bizkaia osoari.</p>
----------------------------	---

<p>Artxibo historia</p>	<p>Orozko elizateko dokumentazioa udal artxiboan egon da, 1993an Bizkaiko Foru Artxibo Historikora eraman zuten arte. Lekualdaketak, funtsean, 1940 baino lehenagoko dokumentazio historikoa ekarri zuten, eta gainerako dokumentuak udal-artxiboan daude.</p> <p>Bizkaiko Foru Aldundiko Ondare Historikoaren Zerbitzuak dokumentazioa lekualdatu aurretik egindako txostenaren arabera, tamaina ertaineko artxiboa da, Aro Modernoko dokumentazioa ondo gorde duena, baina XX. mendeko dokumentazioaren falta sumatzen da.</p> <p>Kudeaketa-artxiboa udal-bulegoen ondoan jarrita zegoen, udaletxean. Gainerakoak azken solairuko bi aretotan banatuta zeuden.</p> <p>XX. mendeko laurogeiko hamarkadako udal-artxiboak antolatzeke diru-laguntzei esker, dokumentazio gehiena antolatu eta inbentariatu zen. Inbentariora iritsi ez zen zatiak edukiei buruzko erreferentziak zituen kutxen atzealdean.</p> <p>BFAHn gordailatutako dokumentuen artean, 1734an Orozkoko artxiboan zeuden dokumentuen eta 1791., 1811. eta 1829. urteetan egindako berritze osoen inbentario-liburu bat dago. Gainera, liburuen inbentario mekanografiatuak eta dokumentatuak zeuden udal-artxiboan, data zehaztugabearekin, baina XX. mendeko lehen herenetik hurbil</p>
<p>Sarrera modua</p>	<p>BFAHn gordailatutako dokumentazioa 1993ko ekainaren 17an sartu da, Bizkaiko Foru Aldundiak eta Orozkoko Udalak urte horretako urtarrilaren 14an sinatutako lankidetzaz hitzarmena betez.</p>

Eduki eta egitura arloa

<p>Irismena eta edukia</p>	<p>Orozkoko elizateak eta Udalak 1719 eta 1940 artean sortutako dokumentazio historikoa. Barne hartzen ditu 1956. urtera arte iristen diren mendien zinpeko aitordenak.</p> <p>Horrez gain, Bake Epaitegian 1952 eta 1959 bitartean izapidetutako adiskidetzekitaldiak jasotzen dituen kutxa bat ere badago.</p>
<p>Balorazioa, hautaketa eta ezabaketa</p>	<p>Kontserbazio iraunkorreko dokumentazioa.</p>
<p>Sarrera berriak</p>	<p>Beste hitzarmen bat sinatuz gero, sarrera berriak egon daitezke.</p>

Erakundea	<p>Dokumentazioa Udal Artxibozainen Lantaldearen sailkapen-koadroaren bidez antolatu da, serie batzuekin handituta.</p> <p>Koadroa BFAHn dauden udalerrri guztietarako erabiltzen da, eta, beraz, baliteke udalerrri horretan sortutako dokumentazioaren artean serie batzuk ez islatzea.</p> <p>Gobernuaren, Idazkaritzaren eta Udal Administrazioaren eta Ogasunaren jarduerak hartzen ditu, honela:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Gobernua: 91 dokumentu 1519 eta 1938 artekoak. – Idazkaritza: 1581 dokumentu 1520 eta 1956 artekoak. – Ogasuna: 153 dokumentu 1684 eta 1940 artekoak.
-----------	--

Sartzeko eta erabiltzeko baldintzen arloa

Sartzeko baldintzak	Sarrera askea. Salbuespenetarako, ikus Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoaren ISAD.
Erreprodukzio baldintzak	Erreprodukzio askea. Salbuespenetarako, ikus Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoaren ISAD.
Dokumentuen hizkuntza/idazkera	Gaztelania.
Ezaugarri fisikoak eta baldintza teknikoak	Kontserbazio-egoera, oro har, ona da.
Deskribapen tresnak	<p>Dokumentazio guztia katalogatuta dago, eta Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoko Udal Atalak erabiltzen dituen deskribapen-tresnen bidez eskura daiteke:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Sailkapen-koadroa. b. ARWE datu-basea, artxiboari buruzko katalogazioa kudeatzeko. Hainbat sarbide-puntu eta onomastika, toponimia eta gaikako indize ditu. c. ARIT datu-basea, kanpo-kontsultarako, aurrekoaren informazio eta sarbide berarekin.

Lotutako dokumentazio arloa

Jatorrizko dokumenturik ote dagoen eta horien kokalekua	Dokumentazio guztia originala da.
Kopiarik ote dagoen eta horien kokalekua	Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoa gordetzen duen dokumentazioaren zati bat digitalizatzen eta Interneten erabiltzaileen eskura jartzen ari da. Sarbidea ARITen datu-basearen bidez ere egiten da.

Kopiarik ote dagoen eta horien kokalekua	Akta-liburuak, 1830 baino lehenagoko dokumentazioa, 1900 baino lehenagoko dokumentazioa (planoak barne), eta 1910 baino lehenagoko biztanleen erroldak digitalizatu dira.
Lotutako deskribapen unitatea	Orozkoko udalarekin lotutako dokumentu-iturriak daude BFAH osatzen duten ataletan, batez ere atal administratibo eta judizialean. Udalak 1941tik gaur egun arte sortutako dokumentazioa udaletxean gordetzen da.
Argitalpenei buruzko oharra	Conde Fuente, Roberto (1997). Orozko: Azterketa historiko-artistikoak. Bizkaiko herrien monografiak. Bizkaiko Foru Aldundia. Bilbo.

Oharren arloa

Oharrak	Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoko Udal Atalak artxibo historikoaren funtzioa betetzen du funtsak gordailutu dituzten udalerrientzat.
---------	--

Kontrol arloa

Artxibozainaren oharra	Actuaciones Culturales Estrategicas 4 SL enpresak Bizkaiko Agiritegi Historikoko udal-atalerako egindako deskribapena, bertako teknikariak gainbegiratuta.
Arauk edo erregelak	General International Standard Archival Description, Second Edition, ISAD (G) (Agirien Deskribapenerako Nazioarteko Arau Orokorra). Deskribapen Agirien Batzordeak hartutakoa Agirien Nazioarteko Kontseiluan, Stockholmen (Suedia), 1999ko irailaren 19-22an. Madril. 2000.
Deskribapenaren data	2020/01/20